STM/YTO/STEA
Hanna Heinonen

11.5.2026

Viite: Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta; 12.5.2026 klo 10.45

Asia: VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2027–2030. STEA on Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen valtionavustusyksikkö, joka myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille niiden hakemusten perusteella sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (ns. STEA-avustuksia). Siten lausunnossa keskitytään tarkastelemaan STEA-avustuksia.

1 Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustukset vuosina 2024–2026

STEA-avustusten avustusmäärärahat ovat laskeneet merkittävästi vuoden 2024 jälkeen, jolloin avustusmäärä oli noin 384 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 valtionavustuksina sosiaali- ja terveysjärjestöille jaettiin noin 304 miljoonaa euroa. Valtioneuvoston säästöpäätöksen vuoksi STEA-avustusten avustusmääräraha laski vuonna 2026 noin 274 miljoonaan euroon.

Avustusmäärien laskun vuoksi vuonna 2025 ei myönnetty juurikaan uusia avustuksia, lähinnä käynnistettiin ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen avustusohjelma. Uusiin hankeavustuksiin kohdistettujen avustusleikkausten lisäksi suurimpiin yleisavustuksiin tehtiin porrastetut prosentuaaliset leikkaukset. Aiempina vuosina uusia STEA-avustuksia on myönnetty vuosittain noin 400-500 avustuskohteelle noin 90 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 avustushaussa ei ollut mahdollista hakea uusia avustuksia kuin EU-osarahoituskohteisiin sekä erilliseen huumekuolemien ehkäisyn kokonaisuuteen. Avustusmäärärahojen pieneneminen vaikutti vuonna 2026 jälleen ensisijaisesti uusien myönnettävien avustusten määrään. Uusia hankeavustuksia myönnettiin yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi leikkauksia kohdennettiin yleisavustuksiin noin 15 miljoonan euron verran. Yleisavustuksiin tehdyt leikkaukset kohdistuivat esimerkiksi lomajärjestöihin, joiden rahoittaminen STEA-avustuksilla päättyy vuonna 2026. Lisäksi tarkasteltiin ns. rajapintakohteiden avustamista eli avustuskohteita, joiden rahoitus kuuluisi lähtökohtaisesti toisen sektorin rahoitusvastuulle sekä järjestöjen toimintojen päällekkäisyyksiä.

Vuonna 2026 STEA-avustusta myönnettiin 686 järjestölle. Tämän lisäksi avustuksilla toimii 47 järjestöä, joilla on käynnissä aiemmin myönnetyillä hankeavustuksilla rahoitettua toimintaa.

STEAn avustusvalmistelu perustuu kokonaisharkintaan, jossa kiinnitetään huomiota avustuksilla rahoitettavan toiminnan tarpeellisuuteen ja odotettavissa oleviin tuloksiin ja vaikutuksiin kohderyhmien arjessa. Säästöjä kohdennetaan ensisijaisesti toimintoihin, joiden tarvetta tai tuloksellisuutta ei voida luotettavasti tai riittävästi todentaa. Myös toiminnan kustannustehokkuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

STM/YTO/STEA 11.5.2026
Hanna Heinonen

Kokonaisharkinnassa huomiota kiinnitetään myös avustuksen hakijoihin liittyviin tekijöihin: avustuksilla rahoitetun toiminnan aiempaan laatuun ja toiminnan tuloksiin (vaikuttavuus), laillisuusvalvonnan havaintoihin, avustuksen hakijan oman varallisuuden määrään sekä hakijan kyvykkyyteen hallinnoida valtionavustuksia. Varakkailta järjestöiltä edellytetään aiempaa suurempaa omarahoitusosuutta (15 %)

Taulukko 1: STEAn avustusmäärärahat valtion talousarviossa

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2025—2027 (milj. euroa)

	2025 toteutunut	2026 arvio	2027 arvio
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen	85	82	31
Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen	83	71	58
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen	99	84	71
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	37	37	30
Yhteensä	304	274	190

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2025—2027 (milj. euroa)

	2025 toteutunut	2026 arvio	2027 arvio
Yleisavustukset	63	58	30
Kohdennetut toiminta-avustukset	220	212	155
Investointiavustukset	1	1	0
Hankeavustukset	20	3	5
Yhteensä	304	274	190

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Nuorten huumekuolemien ehkäisy (siirto momentilta 33.60.31) (HO 2023)	1 000
Raha-automaatti yhdistykseltä siirtyneen tase-erän loppuosan purkaminen 31.12.2026 mennessä.	5 324
Rahapelihaittojen ehkäisyyn (siirto momentille 33.70.53)	-200
Suomen Meripelastusseuran avustus (siirto momentille 26.01.50)	-1 700
Säästön aikaistus (Lisätoimet 2024)	-50 000
Voittovaroista purettava osuus (JTS 2024-2027)	-25 788
Yleisavustusten alentaminen (Lisätoimet 2026, kevät)	-50 000
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2023)	-10 000
Yhteensä	-84 012

2027 talousarvio	189 900 000
2026 talousarvio	273 912 000
2025 tilinpäätös	304 088 000

STM/YTO/STEA 11.5.2026
Hanna Heinonen

2 Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustukset julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2027–2030

Julkisen talouden suunnitelmassa sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksiin vaikuttaa kaksi kirjausta.

Ensimmäisen mukaan avustuksiin yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen kohdennetaan 50 milj. euron lisäsäästö vuodesta 2027 lukien. Avustusten taso on tämän jälkeen n. 190 milj. euroa vuodessa.

Toisessa kirjauksessa hallitus linjaa hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille kohdennettavasta kehyskaudella vuosittaisesta 25 miljoonan euron määräaikaisesta valtionavustushankkeesta, joka kohdistuu alueelliseen sote-järjestötoiminnan sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön kehittämiseen. Avustusten painopisteet määritellään alueellisesti valtionavustuslain puitteissa ja kielelliset oikeudet huomioiden.

2.1. STEA-avustusten lisäsäästöt

STEA-avustusten pieneneneminen vaikuttaa merkittävästi sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitukseen. Useilla järjestöillä STEA-avustukset toimivat joko ainoana tai lähes ainoana rahoituslähteenä. Esimerkiksi vuonna 2024 noin 34 prosentilla avustuksen saajista STEA-avustusten osuus on 80–100 prosenttia kaikista toimintaan saaduista tuotoista. Järjestöjen rahoituksen kokonaisuus voi muodostua STEA-avustusten lisäksi esimerkiksi muiden ministeriöiden avustuksista, ESR-rahoituksesta, jäsenmaksuista ja/tai oman varainhankinnan tuotoista. Lisäksi järjestöt voivat saada avustuksia hyvinvointialueilta. Hyvinvointialueiden myöntämät järjestöavustukset on kohdennettu hyvinvointialueiden toimintaa tukevaan ja täydentävään, hyvinvointialueen strategian mukaiseen toimintaan. Myös kunnat tukevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tekeviä järjestöjä, jotka liittyvät kunnan lakisääteiseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävään.

On tiedossa, että STEA-avustuksilla rahoitetuissa avustuskohteissa työskenteli vuonna 2024 yhteensä 8792 työntekijää (n. 5526 htv). STEA-avustuksia saavien järjestöjen toiminnassa oli vuonna 2024 mukana yhteensä 232 000 vapaaehtoista. Avustuksilla mahdollistettiin vuonna 2024 järjestöjen toiminnan kohderyhmille noin 40 miljoonaa yksittäistä neuvonta- ja tukitapahtumaa sekä ryhmätoimintaan osallistumista. Näiden lukujen valossa voi arvioida avustusleikkausten vaikutuksia sekä työntekijöiden määrän vähenemiseen että kohderyhmälle suunnatun toiminnan supistumiseen.

Avustusmäärärahojen laskusta huolimatta on tänä vuonna päätetty avata järjestöille myös edellisvuosia laajempi uusien avustusten hakumahdollisuus. Tämä on perusteltua, jotta voidaan varmistaa avustusten suuntautuminen muuttuviin yhteiskunnallisiin tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Ei myöskään ole perusteltua asettaa järjestöjä epätasa-arvoiseen asemaan sen perusteella, milloin he ovat päässeet avustusten piiriin. Uusien avustusten avustusharkinnassa priorisoidaan uusia hakijoita, eli järjestöjä, joilla ei ole STEA-avustuksilla rahoitettua toimintaa.

Vuonna 2027 myönnettävien jatkoavustusten (yleisavustukset) hakuaika alkaa elokuussa. Jatkuvaluonteisiin toimintoihin tulee kohdistumaan vuonna 2027 merkittäviä leikkauksia. Näiden leikkausten kohdistamiseen liittyvien linjausten valmistelu on käynnistynyt.

STM/YTO/STEA 11.5.2026
Hanna Heinonen

Tavoitteena on, että linjaukset valmistuvat mahdollisimman pian, ja tieto siitä, mitä avustuksilla jatkossa rahoitetaan tai mitä toimintoja priorisoidaan, saadaan myös avustuksen hakijoille ja saajille tiedoksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Linjausten ja priorisointien lisäksi STEA käyttää jatkossakin avustusehdotuksen valmistelussa kokonaisharkintaa, jossa otetaan huomioon mm. toiminnan tuloksellisuus ja laillisuusvalvonnan havainnot sekä toiminnan hyöty yksilön ohella yhteiskunnalle.

2.2. Hyvinvointialueille kohdennettava valtioavustus (25 milj.euroa) sote-järjestöavustuksiin

Tällä hetkellä STM:ssä valmistellaan prosessia, jolla hyvinvointialueille kohdennettavat valtionavustukset (25 milj.) voidaan kohdistaa parhaalla mahdollisella tavalla vastaamaan hyvinvointialueiden tarpeita. Osa STEA-avustusten leikkauksista tulee kohdistumaan myös hyvinvointialueille, joten on toivottavaa, että STEAn avustusleikkaukset huomioidaan hyvinvointialueiden kompensoivien avustusten kohdentamisessa.

STEAn avustusmäärärahojen tämänhetkistä jakautumista voidaan tarkastella myös hyvinvointialueittain. Tarkasteltaessa tätä jakaumaa, on tunnistettava se, että sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustuksia voidaan myöntää vain hakemuksesta. Hakemusperusteissa järjestelmässä STEAlla ei siten välttämättä ole mahdollisuutta vaikuttaa hyvinvointialueille kohdistuvaan avustusmäärään, koska avustuksia haetaan eri alueilta vaihtelevasti. Lisäksi järjestölähtöisen tuen tarpeet vaihtelevat hyvinvointialueittain.

Kaaviossa 1. STEA-avustusten laskennallinen jakautuminen hyvinvointialueittain.

Hyvinvointialue	STEA-avustus 2025 tuhatta euroa	STEA-avustus 2025 asukasta kohden euroa
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	3 732	29,8
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	3 031	15,9
Etelä-Savon hyvinvointialue	4 326	33,3
Helsingin kaupunki	17 242	25,6
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	2 210	22,3
Kainuun hyvinvointialue	2 216	31,6
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	3 913	23,1
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	2 297	33,9
Keski-Suomen hyvinvointialue	5 736	21
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	3 760	18,3
Kymenlaakson hyvinvointialue	4 229	26,7
Lapin hyvinvointialue	7 036	39,9
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	11 488	23,2
Pirkanmaan hyvinvointialue	15 284	28,3
Pohjanmaan hyvinvointialue	3 529	19,9
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	5 154	31,8
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	9 026	21,6
Pohjois-Savon hyvinvointialue	7 661	30,9
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	5 731	28
Satakunnan hyvinvointialue	4 984	23,5
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	9 254	32,4
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	13 759	28
Valtakunnallinen toiminta	158 149	

STM/YTO/STEA 11.5.2026
Hanna Heinonen

3 Lopuksi

Sosiaali- ja terveysjärjestöille myönnettyjen STEA-avustusten määräraha on n. 1,5 % koko STM:n budjetista.

STEA edistää sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä kohdistamalla valtionavustukset asiantuntevasti ja vaikuttavasti. Valtiontalouden tarkastusvirasto on arvioinut, että avustuskokonaisuuden hallinta toimii STEAssa erittäin hyvin. STEA-avustusten myöntäminen, maksaminen, tuloksellisuuden arviointi ja laillisuusvalvonta muodostavat eheän kokonaisuuden, jossa kaikki prosessit tekevät yhteistyötä keskenään. STEAn avustustenhallintajärjestelmä mahdollistaa osaltaan avustusten tehokkaan hallinnoinnin, kun kaikki tieto on koottu samaan järjestelmään.

Avustusta myönnetään sosiaali- ja terveysalan järjestöjen sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan. Järjestöjen työssä painottuu usein erityisesti ongelmia ennaltaehkäisevän työ, jonka tavoitteena on estää toiminnan kohderyhmien ongelmien paheneminen ja siten vähentää kalliimpien korjaavien julkisten palvelujen tarvetta. Koska avustusmäärärahat vähenevät ensi vuonna noin kolmannekselle, tulee avustusleikkauksilla olemaan vääjäämättä sekä välittömiä että lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia toimintojen kohderyhmiin.

STEAssa on jo kiinnitetty avustusvalmistelussa erityistä huomiota järjestöjen hallinnon kulujen kohtuullisuuteen. Nyt uutena linjauksena on käyttöön tulossa palkkakaton (75 000€/v) asettaminen STEA-avustuksilla maksettaviin palkkoihin. Palkkakatto vaikuttaa STEAn arvion mukaan noin 200 järjestön työntekijän palkkaan. 2024 vuosiselvitysten mukaan avustuksilla maksettujen kokopäiväisten työntekijöiden palkkojen keskiarvo oli järjestöissä 3328 €/kk ja mediaani 3240 €/kk.

STEA pyrkii osaltaan kohdistamaan avustusleikkauksia niin, että niistä on mahdollisimman vähän haittaa järjestöjen toiminnan kohderyhmille. Avustusvalmistelussa tavoitteena on säilyttää järjestöjen kohtaavaa toimintaa niin paljon kuin mahdollista. Kohtaavan toiminnan onnistuminen vaatii kuitenkin myös jonkin verran hallinnollisia rakenteita.

SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖJEN AVUSTUSKESKUS

Hanna Heinonen
johtaja